

Implementatieplan

Mei-release 2027

Datum: 25 september 2026
Versie: 1.0
Status: Vastgesteld

Inhoudsopgave

Colofon	3
1. Managementsamenvatting	5
2. Inleiding	7
3. Projectdefinitie	8
3.1 Projectdoelstelling	8
3.2 Scope	8
3.2.1 Topics	8
3.2.2 Geraakte markttrollen en impact	9
3.2.3 Activiteiten in scope	10
3.2.4 Niet in scope	10
4. Aanpak en planning	12
4.1 Uitgangspunten	12
4.2 Afhankelijkheden	12
4.3 Planning	14
4.3.1 Mijlpalen	14
4.3.2 Implementatieplanning	15
4.4 Op te leveren producten	16
5. Projectactiviteiten	18
5.1 Ontwerpdocumentatie	18
5.2 Testen	19
5.3 Transitie	20
5.4 Market readiness	21
5.5 Communicatie	21
5.6 Afronding	22
6. Projectorganisatie	23
6.1 Projectteam	23
6.2 Projectbeheersing en rapportage	24
6.2.1 Governance	24
6.2.2 Overleg	25
6.2.3 Rapportages	25
6.3 Risicomanagement	26
7. Bijlagen	27
7.1 Bijlage 1: afkortingen	27
7.2 Bijlage 2: aan te passen markt- en subprocessen (MSP)	28

Colofon

Versiebeheer

Versie	Status	Datum	Auteur	Omschrijving
0.1	Concept	6-7-2026	Joost de Graaff	Eerste versie
0.2	Concept	27-7-2026	Joost de Graaff	Updates verwerkt; TS013A/TS066/TS080 gemarkeerd vanwege onzekerheid invoeringsdatum MR.
0.3	Concept	7-8-2026	Joost de Graaff	Feedback Het Normo, epic owners verwerkt
0.9	Concept	14-9-2026	Joost de Graaff	Feedback epic owners en IISO verwerkt
0.91	Concept	18-9-2026	Joost de Graaff	Aanpassingen fallbackplan en kwalificatie TS066
0.92	Concept	24-9-2026	Joost de Graaff	Update n.a.v. overleg met EZK over wijzigen Invoeringsregeling
1.0	Vastgesteld	25-9-2026	Joost de Graaff	Vastgesteld door IISO

Distributie

Versie	Datum	Verstuurd aan	Toelichting
0.2	27-7-2026	Bram van Straalen, Lisa Sulkers, Ilse Wissink, Robbert Gaalman, Frans-Willem Strabucchi	Review Het Normo Implementatie / deel epic owners (ivm vakantie)
0.3	7-8-2026	IISO, epic owners	Reviewversie IISO
0.9	14-9-2026	IISO	Finaal concept, ter vaststelling in IISO 25 september
0.91	18-9-2026	IISO	Update, ter vaststelling in IISO 25 september
0.92	25-9-2026	IISO	Update Invoeringsregeling mondeling toegelicht in IISO.
1.0	25-9-2026	Gepubliceerd op Energiedatawijzer	Finale versie, vastgesteld door IISO

Projectteam Het Normo

Naam	Organisatie	Rol
Joost de Graaff	Het Normo	Implementatiemanager
Johan Sietzema	Het Normo	Test- en transitie manager
Bram van Straalen	Het Normo	Expert

1. Managementsamenvatting

Onderwerp	Samenvatting	Leeswijzer																					
Doelstelling	Het gestructureerd, gecontroleerd en tijdig faciliteren van de betrokken marktpartijen bij het implementeren van de afspraken (topics) die zijn vastgesteld in de ALV MFF voor de mei-release van 2027	H3: projectdefinitie																					
Scope	Topics in scope: • TS013A – Vertaalslag van meetgegevens naar allocatiepunt en/of overdrachtpunt – deel A • TS013b – Vertaalslag van meetgegevens naar allocatiepunt en/of overdrachtpunt – deel B • TS066 - OVP-volumes per overdrachtpunt • TS080 – OVP-volumes grote aansluitingen delen met leverancier • MB-001 – Modernisering berichtenstroom TMR • TS065B – Vereenvoudiging communicatie nettarieven kleinverbruik – deel B • TS072 – Registratieprocessen submeetverantwoordelijke	H3: projectdefinitie																					
Planning	Vastgestelde mijlpalen: <table> <tr> <td>T1</td><td>Ontwerpspecificaties gereed</td><td>1 jul 2026</td></tr> <tr> <td>T1'</td><td>Implementatieplan gereed</td><td>25 sep 2026</td></tr> <tr> <td>T2'</td><td>kopgroeptesten</td><td>4 jan 2027 – 29 jan 2027</td></tr> <tr> <td>T2</td><td>GAT</td><td>1 feb 2027 – 12 mrt 2027</td></tr> <tr> <td></td><td>Market readiness</td><td>15 mrt 2027 – 2 apr 2027</td></tr> <tr> <td></td><td>Go-live besluit</td><td>21 apr 2027 (ALV-MFF)</td></tr> <tr> <td></td><td>Functionele go-live</td><td>1 mei 2027</td></tr> </table>	T1	Ontwerpspecificaties gereed	1 jul 2026	T1'	Implementatieplan gereed	25 sep 2026	T2'	kopgroeptesten	4 jan 2027 – 29 jan 2027	T2	GAT	1 feb 2027 – 12 mrt 2027		Market readiness	15 mrt 2027 – 2 apr 2027		Go-live besluit	21 apr 2027 (ALV-MFF)		Functionele go-live	1 mei 2027	H4: aanpak en planning
T1	Ontwerpspecificaties gereed	1 jul 2026																					
T1'	Implementatieplan gereed	25 sep 2026																					
T2'	kopgroeptesten	4 jan 2027 – 29 jan 2027																					
T2	GAT	1 feb 2027 – 12 mrt 2027																					
	Market readiness	15 mrt 2027 – 2 apr 2027																					
	Go-live besluit	21 apr 2027 (ALV-MFF)																					
	Functionele go-live	1 mei 2027																					
Aanpak	Belangrijkste deliverables en activiteiten: • Informeren van marktpartijen via Voorlichtingssessies in september en november (/ begin december) 2026 • Kopgroepetest voor TS066, TS080, TS065B en MB-001 • Verplichte GAT voor MB-001 • Optionele GAT voor TS066 en TS080 • Transitieafspraken over invoering topics en duale fase TS066 en MB-001; geen complexe transitieprocessen. • Go-live besluitvorming op basis van acceptatiecriteria, inclusief Market readiness uitvraag waar van toepassing.	H4: aanpak en planning / H5: projectactiviteiten																					

Onderwerp	Samenvatting	Leeswijzer
Organisatie	Projectteam: • Implementatiemanager: Joost de Graaff • Test- en transitie manager: Johan Sietzema • Epic owners / opdrachtgevers centrale systemen: ○ Andor Sandbergen (namens DSB voor TS013A, TS013B, TS066, TS080) ○ Arjen Wenting¹ (namens TenneT voor TS066, TS080) ○ Ilse Wissink (namens DSB voor TS065B) ○ Ron van Zoest (namens DSB voor MB001) • Opdrachtgever GUE: ○ Richard Westerga (namens Het Normo voor TS072) • Projectmanager beheerder centrale systemen DSB: ○ Frans Willem Strabucchi (EDSN) Dit project wordt bestuurd conform de geldende governance en werkafspraken van Het Normo en MFF: • Coördinatie door Implementatiemanager • Bewaking en implementatiebesluiten door IISO • Essentiële besluiten en escalaties door ALV MFF	H6: project-organisatie

¹ Vanwege een personeelwisseling wordt nog een nieuwe projectmanager aangewezen binnen TenneT. Arjen Wenting neemt deze rol in de tussentijd waar.

2. Inleiding

Dit Implementatieplan beschrijft de scope, aanpak en planning van de mei-release 2027. Het plan is uitgewerkt op basis van de vastgestelde ingangsdokumentatie, met input van vertegenwoordigers van geraakte marktpartijen in de betrokken werkgroepen en gremia. Het document is gereviewd en vastgesteld door het Integrale implementatie stuurgroepoverleg (IISO).

De implementatie wordt gecoördineerd door de Implementatiemanager van Het Normo, deze is tevens aanspreekpunt voor vragen van marktpartijen. Neem voor vragen contact op via [het Marktloket](#), de nieuwe servicedesk van Het Normo. Daarnaast is alle vastgestelde documentatie terug te vinden op Energiedatawijzer (onder het kopje 'aankomende releases'): www.energiesdatawijzer.nl/

3. Projectdefinitie

3.1 Projectdoelstelling

De doelstelling van het project is het gestructureerd, gecontroleerd en tijdig faciliteren van de betrokken marktpartijen bij het implementeren van de afspraken (topics) die zijn vastgesteld in de ALV MFF voor de mei-release 2027.

Het Normo voert deze opdracht uit in opdracht van de ALV MFF. Het Integrale implementatie-stuurgroepoverleg (IISO) heeft het mandaat om besluiten te nemen over de implementatie, binnen de kaders van de afgesproken governance, waarbij essentiële producten door ALV MFF worden vastgesteld. Dagelijkse coördinatie van de implementatiefase wordt verzorgd door de Implementatiemanager van Het Normo.

3.2 Scope

3.2.1 Topics

In onderstaande tabel is aangegeven welke topics in scope zijn van de mei-release 2027:

Topic	Korte omschrijving
TS013a – Vertaalslag van meetgegevens AP e/o OP deel a	Invoering van nieuwe rekenregels voor aggregeren van meetgegevens per technische situatie
TS013b – Vertaalslag van meetgegevens AP e/o OP deel b	Invoering van principeschema's voor het vastleggen van de technische situatie op grote aansluitingen elektriciteit.
TS066 – OVP-volumes per overdrachtpunt	Ter beschikking stellen van volumes per onbalansverrekeningsperiode op het overdrachtpunt, door de MV aan SB.
TS080 – OVP-volumes grote aansluitingen delen met LV	Inrichten distributie van volumes per onbalansverrekeningsperiode van grote aansluitingen elektriciteit aan leveranciers (onderdeel van collectief Energiewet).
MB001 – Modernisering berichtstroom TMR	Modernisering (webservice naar API) van 2 raadpleegservices voor het Toegankelijk meetregister (life cycle management).
TS065B – Vereenvoudiging communicatie nettarieven KV	Implementeren van melding nieuwe systeemtarieven KA en melding verzoek overleg systeemtarieven KA via Berichtenbox.
TS072 – registratieprocessen Submeetverantwoordelijke	Invoering van een registratieproces om submeetverantwoordelijken te registreren ten behoeve van systeemprocessen.

3.2.2 Geraakte marktrollen en impact

Onderstaand overzicht geeft een globale indicatie van de geraakte marktrollen en impact:

Impact op															Wijziging ingangsdokumentatie										Het Normo				
Topic	Opdracht MFF	Opdracht CMF	GUE-processen	Centrale Systemen	Berichten	Ketenprocessen	TSB-E	DSB	LV	BRP	MV	subMV	Beheerder GS	Aangeslotene	Afhankelijk van Energiewet	MR/AmVB	Technische codes	MSP	BRS	Business Services	Berichtdefinities	Transitie	Market Readiness	Kopgroep test	GAT	Duale periode	Ander issue/topic vervalt		
TS013a - vertaalslag meetgegevens	Ja	-	-	-	-	-	Ja	Ja	(Ja)	(Ja)	Ja	-	Ja	Ja	-	Ja	Ja	Ja	-	-	-	-	Ja	-	-	-	-		
TS013b - vertaalslag meetgegevens	Ja	-	-	-	-	-	Ja	Ja	-	-	Ja	-	Ja	Ja	-	-	Ja	Ja	-	-	-	Ja	Ja	-	-	-	-		
TS066 - OVP-volumes per overdrachtpunt	Ja	-	-	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	-	Ja	-	Ja	-	-	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-		
TS080 - OVP-volumes GA delen met LV	Ja	-	-	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	-	Ja	-	-	-	-	Ja	-	Ja	Ja	Ja	-	Ja	Ja	Ja	Ja	-	-		
TS065b - vereenvoudiging communicatie nettariëven KA	Ja	-	-	Ja	-*	-	-	Ja	Ja	-	-	-	-	-	-	-	-	Ja	Ja	Ja	-	-	-	Ja	-	-	-		
TS072 - registratieprocessen submeetverantwoordelijken	Ja	-	Ja	-	-	-	-	-	-	-	-	Ja	-	-	Ja	-	-	Ja	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
MB001 - modernisering berichtstroom TMR	-	Ja	-	Ja	Ja	-	-	Ja	Ja	-	-	-	-	-	-	-	-	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-		

Opmerkingen bij dit schema:

- *TS065B heeft geen impact op het elektronische berichtenverkeer; wel worden voor dit topic twee categorieën toegevoegd aan de Berichtenbox (centrale omgeving waarmee marktpartijen veilig en traceerbaar berichten kunnen uitwisselen).
- Een aantal marktrollen wordt indirect geraakt, deze zijn in het overzicht tussen haakjes geplaatst. Indirect betekent in dit geval dat ze geen nieuwe/gewijzigde processen en berichten moeten implementeren, maar wel indirect geraakt worden door de proceswijzigingen. Het Normo voert geen regie hierover.

3.2.3 Activiteiten in scope

Als onderdeel van de implementatiefase zijn de volgende activiteiten in scope van Het Normo:

- Coördineren van de implementatiefase, inclusief monitoring van de voortgang, kwaliteit, risico's en planning. De implementatiemanager rapporteert hierover aan het IISO.
- Het uitwerken en opleveren van ontwerp- en projectdocumentatie in nauw overleg met het projectteam en vertegenwoordigers van marktpartijen, inclusief benodigde goedkeuringen en vaststelling.
- Verzorgen van communicatie aan marktpartijen over de inhoud, aanpak en planning van de implementatie.
- Vaststellen van acceptatiecriteria en het meten van de gereedheid van geraakte marktpartijen via market readiness uitvragen.
- Organiseren en coördineren van de benodigde (keten)testen van de centrale systemen met betrokken marktpartijen.
- Organiseren en coördineren van de benodigde transitie-acties die nodig zijn voor succesvolle release en invoering.
- Het ondersteunen van gewenste changes (RFCs) gedurende de implementatiefase, binnen de geldende kaders van het change management proces.

De hiervoor benodigde activiteiten en producten zijn verder uitgewerkt in het hoofdstuk 'Aanpak & planning'.

3.2.4 Niet in scope

De volgende zaken vallen niet in scope van de implementatiefase:

- De realisatie en interne testen van de wijzigingen door de beheerders van centrale systemen. De realiserende marktpartijen rapporteren gedurende de realisatiefase wel over de voortgang en planning aan het IISO.
- Het coördineren van decentrale wijzigingen bij marktpartijen - dit is de verantwoordelijkheid van de geraakte marktpartijen zelf.
- Kwalificatie voor de MMC-hub van TenneT (TS080) – marktpartijen dienen dit zelf te regelen met TenneT wanneer zij gebruik willen maken van deze gegevensuitwisseling. Het Normo zal wel ondersteunen met het uitvragen van animo en verwachte timing van kwalificatie bij de betrokken marktrollen.
- Kwalificatie voor TMR (MB-001) – de gezamenlijke DSB's verwachten een licht kwalificatieproces, marktpartijen dienen dit zelf te regelen via EDSN wanneer zij overstappen naar de nieuwe berichten tijdens de duale fase.
- TS072 – registratieprocessen submeetverantwoordelijken voorziet uitsluitend in het registreren van submeetverantwoordelijken (SMV). Mutatie- en meetprocessen worden uitgewerkt in een toekomstig topic, en zijn niet in scope van deze release. Ook het opnemen van SMV's in het Marktpartijenregister (beheerd door EDSN) is niet in scope – registratie vindt uitsluitend plaats via de Gegevensuitwisselingsentiteit (GUE).

- Er wordt geen regie gevoerd op indirecte impact op marktrollen. Te denken valt aan eventuele impact op een BRP wanneer een meetverantwoordelijke nieuwe rekenregels toepast (als gevolg van TS013A), met impact op de gemeten volumes. Marktpartijen zijn zelf verantwoordelijk voor het inschatten van eventuele impact en maatregelen.

4. Aanpak en planning

4.1 Uitgangspunten

- De implementatie wordt gepland en vormgegeven in lijn met de vastgestelde ingangs- en ontwerpdocumentatie. Eventuele wijzigingen op de specificaties kunnen worden aangebracht via een request for change (RFC) conform de geldende changeprocedure.
- Het implementatieplan vormt de leidraad voor de gehele implementatieperiode, van het T1'-moment tot projectafsluiting. Afhankelijk van de impact en complexiteit worden fases of aspecten van de implementatie in meer detail uitgewerkt in aparte documenten.
- Vertegenwoordigers van geraakte marktrollen zijn betrokken bij het opstellen van het implementatieplan en andere implementatieproducten. Hierbij wordt gebruik gemaakt van bestaande gremia en werkgroepen, zoals het Projectmanagement teamoverleg (PMT), Integraal implementatie stuurgroepoverleg (IISO), Werkgroep Transitie en Werkgroep Testen. Waar nodig worden additionele vertegenwoordigers betrokken met oog op de specifieke inhoud van een implementatie.
- Wijzigingen aan centrale systemen worden tijdig uitgevoerd door de beheerders van deze systemen (bijvoorbeeld DSB's (EDSN), TenneT en Het Normo), in lijn met de sectorplanning. Voortgang en eventuele aandachtspunten worden regelmatig met Het Normo besproken.
- Marktpartijen realiseren zelf tijdig de benodigde wijzigingen aan decentrale systemen. Het Normo faciliteert heldere communicatie over de wijzigingen aan centrale systemen en zorgt voor beschikbaarheid van documentatie, zodat marktpartijen hun decentrale processen en systemen hier zelf op kunnen aanpassen.
- Voldoende marktpartijen melden zich aan voor deelname aan testactiviteiten, zoals kopgroep-test en gebruikersacceptatietest. Partijen zijn zelf verantwoordelijk voor het tijdig inrichten en testen van connectiviteit met de centrale systemen, en waar nodig het aanmaken van testdata in lijn met de testplannen.
- Indien van toepassing: kwalificatie voor nieuwe berichten/services wordt door marktpartijen zelf tijdig geïnitieerd bij de beheerder van de betreffende services, conform de geldende kwalificatieprocedures.

4.2 Afhankelijkheden

- Onderlinge afhankelijkheden tussen topics:
 - Topic TS013A en TS013B zijn nauw aan elkaar verwant. TS013B kan technisch gezien afzonderlijk worden geïmplementeerd, maar de rekenregels uit TS013A kunnen pas worden toegepast na of gelijktijdig met de invoering van TS013B.
 - Topic TS066 is gerelateerd aan TS013A en TS013B, maar kan technisch gezien wel afzonderlijk worden geïmplementeerd.
 - Topic TS080 is inhoudelijk gerelateerd aan TS066, want maakt gebruik van dezelfde berichten (Business Service en Berichtdefinitie). Indien nodig kunnen de topics technisch gezien wel los van elkaar worden geïmplementeerd.

- De volgende topics zijn afhankelijk van de invoering van wet- en regelgeving². Uitgangspunt is dat deze op 1 mei 2027 zijn ingevoerd. Dit geldt niet voor TS072, de invoeringsdatum van het gewijzigde Energiebesluit is 1 juli 2027. Indien er maatregelen nodig blijken om de tussenliggende periode te overbruggen, dan wordt dit uitgewerkt in het Transitieplan.
 - TS013A: wijziging Begrippencode Elektriciteit en Meetregeling Energiewet. Vanwege het uitstel van de Meetregeling is het uitgangspunt in overleg met het Ministerie van EZK om de benodigde grondslagen op te nemen in de Invoeringsregeling Energiewet met invoeringsdatum 1 mei 2027.
 - TS013B: wijziging Systeemcode elektriciteit via Netbeheer Nederland (verplichting aanleveren principeschema door aangeslotene aan SB en MV). Verwachte invoeringsdatum nog niet bekend.
 - TS066: wijziging Systeemcode; wijziging Regeling Gegevensuitwisseling Energiewet, Meetregeling Energiewet. Vanwege het uitstel van de Meetregeling en de RGE is het uitgangspunt in overleg met het Ministerie van EZK om de benodigde grondslagen op te nemen in de Invoeringsregeling Energiewet, met invoeringsdatum 1 mei 2027.
 - TS080: op te nemen in Regeling Gegevensuitwisseling Energiewet. Vanwege het uitstel van deze regeling is het uitgangspunt in overleg met het Ministerie van EZK om de benodigde grondslagen op te nemen in de Invoeringsregeling Energiewet, met invoeringsdatum 1 mei 2027.
 - TS072: er is reeds een wijziging vastgesteld in het Energiebesluit (AMvB) met invoeringsdatum 1 juli 2027. Uitgangspunt is dat de benodigde voorbereidingen per 1 mei 2027 gereed zijn, het registratieproces kan vervolgens per invoeringsdatum Energiebesluit worden uitgevoerd. Transitiemaatregelen hiervoor worden uitgewerkt in het Transitieplan.
- Relaties met andere trajecten / releases – deze zullen worden gemonitord in het Projectmanagementoverleg (PMT):
 - EDSN werkt namens de gezamenlijke systeembeheerders aan het project ‘C-AR uit’, met verwachte go-live in Q2-2027. Op dit moment zijn er geen concrete afhankelijkheden bekend, het is wenselijk om dit bij het uitwerken van de implementatiestrategie / het transitiedraaiboek nogmaals te toetsen.
 - Naar verwachting wordt per 1 januari 2028 ‘time of use grote aansluitingen’ ingevoerd. Het is van belang dat topic TS066 op dat moment volledig is ingevoerd, omdat er anders risico ontstaat op fouten bij aansluitingen met meerdere overdrachtpunten.

² In een aantal topics wordt nog verwezen naar codes die niet meer wordt aangepast, zoals de Informatiecode en de Netcode. In dit implementatieplan wordt daarom naar de actuele Ministeriële regelingen verwezen waarin de benodigde wijzigingen moeten worden verwerkt.

4.3 Planning

4.3.1 Mijlpalen

In lijn met de vastgestelde Definitieve releaseplanning (vastgesteld in ALV MFF op 1 juli 2026) geldt de volgende mijlpalenplanning voor deze release:

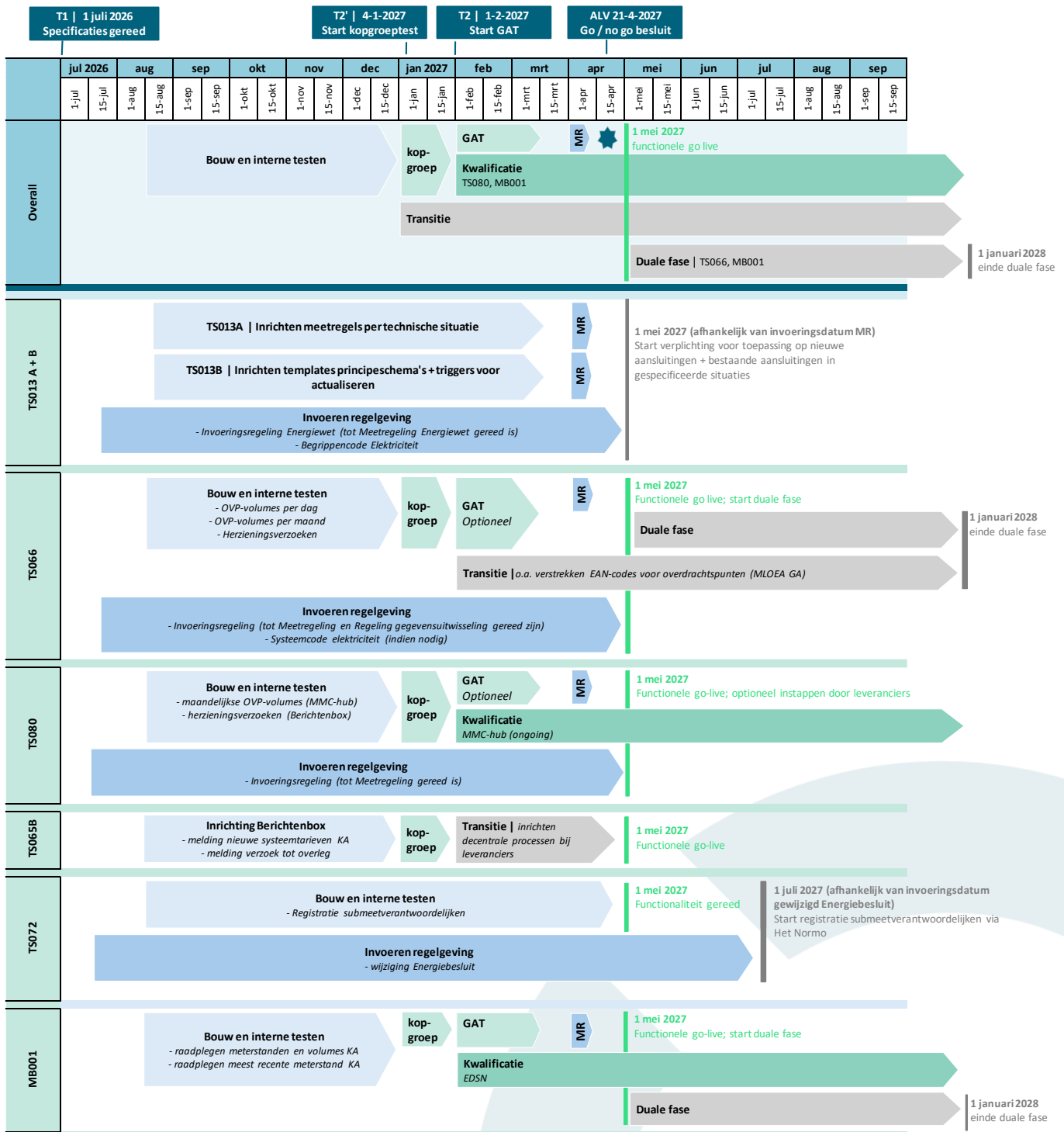
Tijdstip (T)	Mijlpaal:	Topics:	Datum gereed / periode:
T0	Topicdocumentatie gereed	Alle	Uiterlijk 1 juli 2026
T1	Specificaties gereed	Alle	Uiterlijk 1 juli 2026
T1'	Implementatieplan	Alle	25 september 2026
T2'	Kopgroeptesten	TS065B, TS066, TS080, MB001	4 t/m 29 januari 2027
T2	Gebruikersacceptatietesten	Optioneel voor TS066, TS080; verplicht voor MB001	1 februari t/m 12 maart 2027
	Market readiness uitvraag	TS013A, TS013B, TS066, TS080, MB001	15 maart t/m 2 april 2027
	Go-live besluit	Alle	21 april 2027 (ALV-MFF)
GL	Functionele go live	TS013A, TS013B, TS065B, TS080, TS072, MB001, TS066	1 mei 2027 (start duale fase)
	Transitie	TS072	1 juli 2027 (start registratie SMV vanaf invoeringsdatum gewijzigd Energiebesluit)
	Einde nazorg		1 september 2027
	Eind duale fase	MB001	1 januari 2028
		TS066	1 januari 2028

Aandachtspunten bij de planning:

- De specificaties voor topic TS080 zijn kort na het T1-moment vastgesteld (op 10 juli 2026). Dit was vooraf bekend en geaccepteerd als onderdeel van het releasevoorstel voor de mei-release (vastgesteld in ALV MFF op 1 juli 2026).
- In het topicdocument van TS066 wordt een duale fase voorgesteld, met een door het IISO te bepalen einddatum. Als onderdeel van dit Implementatieplan wordt voorgesteld om deze duale fase uiterlijk op 1 januari 2028 te beëindigen (voor de implementatie van 'time of use tarieven' voor grote aansluitingen).

4.3.2 Implementatieplanning

Onderstaande figuur bevat een visuele weergave van de implementatieplanning:

4.4 Op te leveren producten

In onderstaand overzicht wordt samengevat welke producten worden opgeleverd tijdens de implementatiefase. Daarbij is ook aangegeven welke producten later nog in meer detail worden uitgewerkt – afhankelijk van de impact en complexiteit van de implementatie:

Onderwerp	Product / document	In scope?	Oplevermoment (toelichting)
Ontwerpdocumentatie	Business requirements specifications (BRS)	JA	T1 (1 juli 2026)
	Business services (BS)	JA	T1 (1 juli 2026)
	Berichtdefinities (BD)	JA	T1 (1 juli 2026)
Communicatie	Voorlichtingsbijeenkomsten	JA	September 2026 November (/ begin december) 2026
	Nieuwsbriefupdates	JA	Periodiek
	Communicatieplan	NEE	Uitgangspunten opgenomen in dit implementatieplan
Market readiness	Acceptatiecriteria	JA	~6 maanden voor Go live (IISO 6 november 2026)
	Market readiness plan	NEE	Uitgangspunten opgenomen in dit implementatieplan
	Market readiness uitraag	JA	Tussen T2 en Go live (15 maart – 2 april 2027)
Testen	Mastertestplan	NEE	Testimpact is beperkt, daarom worden alleen detailtestplannen opgeleverd
	Detailtestplan kopgroep	JA	Uiterlijk 1 maand voor T2' (IISO 27 november 2026)
	Detailtestplan GAT	JA	Uiterlijk 2 maanden voor T2 (IISO 27 november 2026)
	Vrijgaveadvies kopgroep	JA	Bij afronding Kopgroeptest (IISO na 29 januari 2027)
	Vrijgaveadvies GAT	JA	Bij afronding GAT (IISO na 12 maart 2027)
Transitie	Transitieplan (incl. PCE)	JA	2 maanden voor Go live (IISO februari 2027)
	Transitie-afspraken en tijdlijn	NEE	Mee in transitieplan
	Implementatiescenario's	NEE	Mee in transitieplan
	Nazorgplan	NEE	Mee in transitieplan

Onderwerp	Product / document	In scope?	Oplevermoment (toelichting)
	Transitiedraaiboek	JA	2 maanden voor Go live (IISO februari 2027)
	Fallbackplan	JA	2 maanden voor Go live (IISO februari 2027)
	Go-live advies	JA	Tussen T2 en Go live (IISO maart 2027; ALV 2 april 2027)
	Transitierapport	JA	Kort na Go live (IISO mei 2027)
Afronding	Closure document	JA	1 maand na einde nazorg (duale fase TS066 en MB001 loopt door)
	Evaluatierapport	NEE	Mee in project closure document
	Aangepaste markt- en subprocessen (MSP)	JA	na Go live (nog te plannen)

De genoemde documenten en benodigde activiteiten zijn in meer detail uitgewerkt in het volgende hoofdstuk.

5. Projectactiviteiten

De release bevat een mix aan topics, waarbij de aard en complexiteit van de impact verschilt.

- Alleen TS066, TS080 en MB001 hebben impact op het berichtenverkeer en vereisen daarom een kopgroepetest en een (optionele) gebruikersacceptatietest (GAT).
- TS065B heeft impact op de Berichtenbox, aangezien dit een relatief kleine aanpassing betreft is een kopgroepetest voldoende (een GAT is daarna niet vereist).
- Voor TS066 en MB001 is daarnaast een duale fase voorzien, waarin marktpartijen na go-live zelf een 'instapdatum' bepalen en testen mogelijk blijft.
- TS013 (A en B) en TS072 vereisen geen technische release in de centrale systemen, hiervoor zijn daarom geen sectortesten nodig.

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste activiteiten en deliverables toegelicht. Verdere details worden uitgewerkt in de test- en transitieplannen voor deze release.

5.1 Ontwerpdocumentatie

In onderstaande tabel staan de ontwerpdocumenten die zijn opgeleverd of zijn voorzien, per topic. Actuele versies van vastgestelde documenten zijn beschikbaar op de Energiedatawijzer.

Topic	Documentsoort	Titel	Status	Datum
TS013A	Topicdocument	TS013 - Vertaalslag van meetgegevens naar allocatiepunt(en) en overdrachtspunt(en) v2.0	Vastgesteld	11-02-2026
TS013B	Topicdocument	TS013 deel B - Vertaalslag van meetgegevens naar allocatiepunt(en) en overdrachtspunt(en) v2.0	Vastgesteld	11-02-2026
TS066	Topicdocument	TS066 – OVP-volumes per overdrachtspunt v1.0	Vastgesteld	09-04-2025
	Topicarchitectuur	TS066 – topic architectuur v1.0	Vastgesteld	05-03-2025
	BRS	BRS – Meetgegevens en reclamaties meetgegevens GA v12.0	Vastgesteld	15-05-2026
	Business service	BS - Uitwisselen meetgegevens volumes en meterstanden v8.0	Vastgesteld	15-05-2026
	Business service	BS - Uitwisselen meetgegevens tijdseries v13.0	Vastgesteld	15-05-2026
	Business service	BS - Uitwisselen herzieningsverzoeken v9.0	Vastgesteld	15-05-2026

Topic	Documentsoort	Titel	Status	Datum
TS080	Topicdocument	TS080 – OVP-volumes grote aansluitingen delen met LV v1.0	Vastgesteld	18-03-2026
	Topicarchitectuur	TS080 – topic architectuur v1.0	Vastgesteld	25-03-2026
	BRS	BRS – Meetgegevens en reclamaties meetgegevens GA v13.0	Vastgesteld	10-07-2026
	Business service	BS – uitwisselen meetgegevens tijdseries v14.0	Vastgesteld	10-07-2026
	Business service	BS – Berichtenbox	Concept	n.t.b.
TS065B	Topicdocument	TS065 – Vereenvoudiging communicatie nettarieven KV v1.0	Vastgesteld	18-12-2024
	Topic architectuur	TS065 – topic architectuur v1.0	Vastgesteld	11-12-2024
	Business service	BS – Berichtenbox v3.0	Vastgesteld	17-07-2026
TS072	Topicdocument	TS072 – Registratieprocessen submeetverantwoordelijke v1.0	Vastgesteld	18-03-2026
MB001	Voorstel modernisering	MB001 – Voorstel modernisering berichtstroom TMR v2.0	Vastgesteld	10-07-2026
	BRS	BRS – Meetgegevens kleine aansluitingen v4.0	Vastgesteld	10-04-2026
	Business service	BS – Opvragen vastgestelde meterstanden en volumes KA v1.0	Vastgesteld	10-04-2026
	Berichtdefinitie	BD – DeterminedReadingsRetrieval	Vastgesteld	10-04-2026

Noot: voor de topics TS066 en TS080 is de Business Service aangepast, maar de berichtdefinities voor het uitwisselen van de betreffende OVP-volumes wijzigen niet omdat de huidige berichtdefinities deze uitwisseling al ondersteunen.

5.2 Testen

Hieronder worden de testsoorten toegelicht die in scope zijn voor deze release. De genoemde uitgangspunten per testsoort worden verder uitgewerkt in de testplannen voor deze release. Er wordt vanwege de beperkte testimpact geen Master testplan opgeleverd voor deze release - de kopgroeptesten en optionele gebruikersacceptatietesten worden direct verder beschreven in Detailtestplan kopgroep en Detailtestplan GAT.

- Kopgroep test:
 - TS066: valideren dat meetverantwoordelijken in de (reeds bestaande) berichten met OVP-volumes ook volumes per overdrachtspunt kunnen versturen. Voor bestaande gebruikers

van dit bericht is geen kwalificatie vereist bij TenneT. TenneT stelt wel kwalificatiescenario's ter beschikking waar MV's (optioneel) gebruik van kunnen maken.

- TS080: valideren dat meetverantwoordelijken in de (reeds bestaande) berichten met OVP-volumes ook OVP-volumes naar de LV kunnen versturen. Valideren dat het (reeds bestaande) bericht met OVP-volumes ook door leveranciers kan worden ontvangen (via MMC-hub) en de juiste gegevens voor de ontvangende leverancier bevat. Dit bericht is optioneel, leveranciers die hier gebruik van willen maken dienen zelf te kwalificeren bij TenneT.
- TS065B: testen van de nieuwe melding voor nieuwe systeemtarieven KA in de Berichtenbox.
- MB001: testen van de technische werking van de nieuwe TMR-services door leverancier en DSB. Dit betreft uitsluitend de modernisering van de berichtenstroom, geen nieuwe functionaliteit. Maar omdat de berichten anders zijn dan de huidige berichten, is een zorgvuldige test noodzakelijk. Daarnaast is kwalificatie nodig via EDSN, leveranciers zijn hiervoor zelf verantwoordelijk.
- Gebruikersacceptatietesten (GAT):
 - TS066: meetverantwoordelijken dienen vanaf het afronden van de kopgroep-test tot het einde van de duale periode vrij te kunnen testen met het versturen van OVP-volumes per overdrachtpunt.
 - TS080: het bericht is optioneel te gebruiken door leveranciers. Geen verplichte GAT-testcases, partijen dienen vrij te kunnen testen met het ontvangen maandelijkse OVP-volumes (na kwalificatie bij TenneT).
 - MB001: het bericht is optioneel te gebruiken door leveranciers. Bestaande gebruikers die willen overstappen naar de nieuwe API's zullen hiervoor een verplichte gebruikersacceptatietest moeten doorlopen tijdens de duale periode.

Topics TS072, TS013A en TS013B hebben geen impact op de centrale systemen, hiervoor worden dus geen sectortesten georganiseerd.

5.3 Transitie

De scope van deze release leidt niet tot nieuwe of sterk gewijzigde ketenprocessen, er wordt daarom geen complexe transitie verwacht. Er zijn wel enkele afspraken over de invoering van de diverse topics. Deze zijn hieronder op hoofdlijnen benoemd, en worden verder uitgewerkt in het Transitieplan voor deze release.

- TS013B: afspraken over de exacte invoeringsdatum van de principeschema's op de beschreven 'natuurlijke momenten' (afhankelijk van de wijzigingsdatum van de Systeemcode), eventuele transitieafspraken over het informeren van aangeslotenen (die verantwoordelijk zijn voor het aanleveren van de principeschema's).
- TS066: nadere procesafspraken over o.a. het aanleveren van EAN-codes van relevante overdrachtpunten, communicatie door de meetverantwoordelijken over het starten van de verzending van de berichten en het monitoren van de duale fase (op basis van de uitgangspunten vermeld in het topicdocument). Het is belangrijk om de duale fase af te ronden vóór invoering van

‘time of use GA’ (verwachte invoeringsdatum 1 januari 2028), om fouten bij aansluitingen met meerdere overdrachtpunten te voorkomen.

- TS080: nadere procesafspraken over de invoering van het verzenden van maandelijks meetgegevens, 1 kalendermaand na de invoeringsdatum van de MR Gegevensuitwisseling Energiewet of de Invoeringsregeling Energiewet.
- MB001: nadere procesafspraken voor het monitoren van de duale fase, en besluitvorming over de einddatum van deze fase.
- Uitwerking van een transitiedraaiboek voor de technische en functionele release.

5.4 Market readiness

Als onderdeel van de implementatie worden de Acceptatiecriteria uitgewerkt en vastgesteld. Hierin wordt vastgelegd welke tollgates er nodig zijn om tot een go-live besluit te komen.

Daarbij wordt ook aangegeven welke eisen er worden gesteld aan de gereedheid van marktpartijen. Hiervoor wordt na afloop van de testactiviteiten een market readiness uitvraag gedaan richting alle geraakte marktpartijen. De uitkomst van deze uitvraag is mede bepalend voor het vaststellen van de go-live in ALV MFF.

5.5 Communicatie

Het Normo communiceert frequent over de inhoud en voortgang van de implementatie en wordt hierbij gefaciliteerd door een communicatiemedewerker. Onderstaande tabel geeft een overzicht en voorlopige planning, gedurende de implementatie wordt deze verder aangescherpt. Voor algemene informatie over communicatie en market readiness wordt verwezen naar het document ‘Generieke afspraken Communicatie en Market Readiness’.

Communicatie:	Voorlopige planning
Voorlichting 1	29 september 2026
Voorlichting 2	November (/ begin december) 2026
Uitvraag deelname kopgroep	Oktober 2026
Uitvraag GAT-deelname	Februari 2027
Uitvraag market readiness	15 maart – 2 april 2027
Nieuwsbrieven	Periodiek (o.a. na ALV MFF bijeenkomsten en na nemen belangrijke besluiten)
Energiedatawijzer	Publicatie van alle vastgestelde documenten die samenhangen met de implementatie

5.6 Afronding

Na het afronden van de nazorgperiode wordt een projectafrondingsdocument opgeleverd en vastgesteld. Hierin wordt gerapporteerd over de gerealiseerde projectresultaten, eventuele afwijkingen van het implementatieplan en een evaluatie van de implementatiefase. Eventuele restpunten worden benoemd en overgedragen aan de juiste eigenaar voor opvolging.

6. Projectorganisatie

6.1 Projectteam

Het volgende projectteam is samengesteld om de implementatie te begeleiden:

Naam	Rol	Taken & verantwoordelijkheden
Joost de Graaff Het Normo	Implementatiemanager	• Coördineren van de implementatiefase • Afstemmen met betrokken partijen over voortgang en aandachtspunten • Rapporteren over voortgang aan IISO • Aanspreekpunt voor marktpartijen
Johan Sietzema Het Normo	Test- en transitie manager	• Uitwerken test- en transitieproducten • Coördineren test- en transitieactiviteiten • Aanspreekpunt voor marktpartijen
Andor Sandbergen PRO	Epic owner / opdrachtgever centrale systemen DSB (TS013A, TS013B, TS066, TS080)	• Opdrachtgever voor centrale wijzigingen DSB • Bewaken prioriteit en capaciteit voor tijdige realisatie • Rapporteren over voortgang in Projectmanagementmeeting (PMT)
Arjen Wenting ³ TenneT	Contactpersoon TenneT (TS066, TS080)	• Opdrachtgever binnen TenneT • Bewaken prioriteit en capaciteit voor tijdige realisatie • Rapporteren over voortgang in Projectmanagementmeeting (PMT)
Ilse Wissink PRO	Epic owner / opdrachtgever centrale systemen DSB (TS065B)	• Opdrachtgever voor centrale wijzigingen DSB • Bewaken prioriteit en capaciteit voor tijdige realisatie • Contact met implementatiemanager over voortgang (niet aanwezig bij PMT)
Richard Westerga Het Normo	Opdrachtgever TS072 binnen Het Normo (GUE)	• Opdrachtgever TS072 binnen de GUE • Contact met implementatiemanager over voortgang / aandachtspunten (niet aanwezig bij PMT)

³ Vanwege een personeelsswisseling wordt nog een nieuwe projectmanager aangewezen binnen TenneT. Arjen Wenting neemt deze rol in de tussentijd waar.

Naam	Rol	Taken & verantwoordelijkheden
Ron van Zoest PRO	Epic owner / opdrachtgever centrale systemen DSB (MB001)	• Opdrachtgever voor centrale wijzigingen DSB • Bewaken prioriteit en capaciteit voor tijdige realisatie • Contact met implementatiemanager over voortgang (niet aanwezig bij PMT)
Frans Willem Strabucchi EDSN	Projectmanager centrale systemen EDSN	• Coördinatie van benodigde release activiteiten (o.a. realisatie, acceptatie en transitie) van centrale systemen DSBs (via EDSN). • Bewaken prioriteit en capaciteit voor tijdige realisatie. • Rapporteren over voortgang in Projectmanagementmeeting (PMT)

6.2 Projectbeheersing en rapportage

Tijdens de implementatiefase wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de bestaande governance en processen van Het Normo en waar nodig MFF. Deze is hieronder samengevat:

6.2.1 Governance

- Het Normo begeleidt de implementatie in opdracht van MFF. De implementatiemanager is verantwoordelijk voor de dagelijks coördinatie, en rapporteert over de voortgang aan het IISO.
- Het IISO heeft mandaat voor het nemen van besluiten gedurende de implementatie en het vaststellen van implementatiedocumenten, vanaf het T1-moment.
- Essentiële besluiten, waaronder akkoord op het uitvoeren van de go-live, worden vastgesteld in ALV MFF.

Wanneer er wijzigingen nodig zijn aan de scope, reeds vastgestelde specificaties of documenten, wordt er gebruik gemaakt van de geldende changemanagementprocedure. Daarbij worden RFC's vanaf het T1-moment vastgesteld door het IISO.

6.2.2 Overleg

Tijdens de implementatiefase spelen de volgende overleggen een rol:

Gremia	Frequentie	Toelichting
Integraal implementatie sturingsoverleg (IISO)	Iedere 3 weken (tussentijds in overleg)	• Samenstelling: vertegenwoordigers van betrokken marktrollen; Het Normo implementatie • Monitoren voortgang implementatie • Review en vaststellen van implementatiedocumenten • Vaststellen van changes (RFC-proces) • Escalatiekanaal: ALV MFF
Projectmanagement team overleg (PMT)	Wekelijks	• Samenstelling: stakeholders van Het Normo implementatie, DSB, TSB, Beheerders centrale systemen • Bespreken voortgang, aandachtspunten en raakvlakken • Escalatiekanaal: IISO
Project check-in	Flexibel	• Afstemming over operationele status en acties binnen het projectteam • Geen formele besluitvorming, escalatie naar IISO indien nodig
Werkgroep Testen	Te specificeren in detailtestplan kopgroeptest / GAT	• Frequent overleg met vertegenwoordigers van partijen die betrokken zijn bij het uitvoeren van kopgroeptesten en gebruikersacceptatietesten. • Samenstelling en frequentie verder uitgewerkt in detailtestplannen.
Werkgroep Transitie	n.t.b. (te specificeren in transitieplan)	• Samenstelling: vertegenwoordigers van geraakte marktrollen • Uitwerken procesafspraken om go-live en transitie goed te laten verlopen

6.2.3 Rapportages

- Voorafgaand aan het reguliere IISO-overleg wordt een standaard voortgangsrapportage voorbereid door de Implementatiemanager van Het Normo, en de opdrachtgever(s) van wijzigingen in de centrale systemen.

6.3 Risicomanagement

Tijdens de totstandkoming van dit implementatieplan zijn de belangrijkste implementatierisico's geïnventariseerd. De belangrijkste initiële risico's zijn weergegeven in onderstaande tabel:

#	Risico	Mitigerende maatregelen	Kans (1-5)	Impact (1-5)	Prio (1-25)
1	Invoeringsdatum van de Regeling Gegevensuitwisseling Energiewet (RGE), Systeemcode of andere regelgeving wordt uitgesteld, waardoor de benodigde grondslagen voor TS013A, TS066 en/of TS080 niet zijn geborgd. Dit heeft mogelijk impact op scope / planning van de release.	Risico is gemitigeerd: op 18 september 2026 is door de Sectorale begeleidingsgroep met het Ministerie van EZK afgesproken om de benodigde grondslagen op te nemen in de Invoeringsregeling met invoeringsdatum 1 mei 2027. Implementatiemanager monitort voortgang, aandachtspunten bespreken met IISO om maatregelen te bepalen	5	1	5
2	Onvoldoende animo voor kopgroep testen (MB001, TS066, TS080)	Opstarten vast gremium kopgroep testen monitoren; uitvraag vroegtijdig opstarten onder MV's en LV's.	3	2	6
3	LV's stappen niet tijdig in op nieuwe TMR-berichten (MB001), met uitloop van de duale fase tot gevolg.	Voortgang goed monitoren tijdens duale fase.	4	3	12
4	Kans op afhankelijkheden met andere lopende programma's, zoals 'C-AR uit'.	Monitoren door PMT	3	3	9
5	TS066 heeft een relatie met het nog uit te werken topic voor 'time of use GA', dat naar verwachting 1 januari 2028 moet worden ingevoerd. Uitloop van de duale fase tot na deze datum kan tot fouten leiden voor aansluitingen met meerdere overdrachtspunten.	Bewaken tijdige afronding duale fase TS066 door IISO. Als aandachtspunt meenemen bij uitwerking transitieafspraken voor deze duale fase.	3	3	9

De Implementatiemanager legt deze en andere risico's vast in een risk log, en rapporteert over relevante risico's aan het IISO.

7. Bijlagen

7.1 Bijlage 1: afkortingen

Afkorting	Omschrijving
ALV MFF	Algemene ledenvergadering Marktfaciliteringsforum
BD	Berichtdefinities
BGS	Beheerder gesloten systeem
BRP	Balanceringsverantwoordelijke partij
BRS	Business requirement specifications
BS	Business Service
DSB	Distributiesysteembeheerder
DTP	Detailtestplan
EDW	Energiedatawijzer
EZK	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
GAT	Gebruikersacceptatietesten
GUE	Gegevensuitwisselingsentiteit (wettelijke rol van Het Normo)
IISO	Integraal implementatie sturingsoverleg
KBG	Klankbordgroep
LV	Leverancier
MR	Ministeriële Regeling
MSP	Markt- en subprocessen
MTP	Master testplan
MV	Meetverantwoordelijke
PCE	Procesafspraken, communicatie, entry- en exitcriteria
PMT	Projectmanagement teamoverleg
RFC	Request for change
RGE	Regeling gegevensuitwisseling Energiewet (ook wel 'MR Data' genoemd)
SBG	Sectorale begeleidingsgroep
SMV	Submeetverantwoordelijke
TMR	Toegankelijk meetregister
TSB	Transmissieysteembeheerder

7.2 Bijlage 2: aan te passen markt- en subprocessen (MSP)

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de benodigde aanpassingen aan MSP Retailprocessen en MSP Wholesale elektriciteit als gevolg van de implementatie van de topics in scope van deze release. Voor details wordt verwezen naar de topicdocumenten.

MSP	Topic	Geraakte onderdelen
MSP Retailprocessen	TS013A	4.19 SP0015 Vaststellen en communiceren meterstanden en verbruiken
	TS013B	Bijlage 'principeschema GV'
	TS066	3.19x Reclameren volumes en meterstanden Elektriciteit
		4.19.12 Gegevensuitwisseling Meterstand en verbruik GV (verzonden door MV)
	TS080	4.19.14 Reclameren (interval)volumes en meterstanden Elektriciteit
	TS065B	4.33 SP0038 Communicatie nettarieven
	TS072	Registratie van submeetverantwoordelijken
	MB001	SP0054 Raadplegen Toegankelijk Meetregister in pre-mutatiefase
		SP0055 Raadplegen Toegankelijk Meetregister door (actuele) leverancier
MSP Wholesale elektriciteit	TS013A	4.1.2 Valideren en Vaststellen meetgegevens TMT